

MEMORANDUM

May 28 2013

From: R' Duvi Honig

Founder, Learn and Network, PARNASSAH Network

To: Rabbonim, Maggidei Shiur, Askonim

י"ט סיון ה'תשע"ג

למעלת כבוד הרבני הדגול מרביץ תורה וחסד שליט"א,

שלומכון ישגא!

It is my pleasure to share with you an exciting development that can greatly enhance the *limud haTorah* in your community.

In a groundbreaking development, an exciting "Business Halacha" curriculum is being promoted to bring the vitality and necessity of practical business *halacha* to *baalei batim bogrei Yeshiva* across America. While often mistakenly viewed as *halachos* relevant only in the context of *dinei Torah*, these *halachos* are in truth indispensable to the Torah businessman on a daily basis no less than *hilchos Shechitah* is to a professional *shochet*.

Under the direction of leading *rabbonim*, and in conjunction with leading *Choshen Mishpat* institutions, Learn and Network has launched the "Business Kollel" network. Business Kollel is currently galvanizing people and combining resources to incorporate existing night-kollelim and *shuls* nationwide into one cohesive network.

Since acquiring a complete mastery of all three volumes of *Choshen Mishpat* is a daunting task, the Business Kollel curriculum selects and highlights those *halachos* most pertinent to the average businessman, so that he gains a respectable knowledge of practical business *halachah* by the end of the two year program.

As the program is essentially based upon open-book *Shulchan Aruch*, the *limud* should be learned in pairs with a *Chavrusa*, or solo with the *Rav/Rosh kollel* who serves as the *maggid shiur* or *sho'el umeishiv*. For *baalebatim* seeking a daily *shiur* instead of

the *chavrusa* system, *maggidei shiur* should work to prepare *shiurim* that cover the most pertinent basic *halachos* as well. *Baruch Hashem*, we have received very positive feedback from participating *maggidei shiur* about the overwhelming benefits and relevance of the program. ***See pages 3-4 for a basic overview of the curriculum.***

All current night kollelim for baalei batim are invited to integrate this stimulating and vital seder halimud to their current night study programs. Business Kollel network will publicize and promote the magiddei shiur and their respective locations once they join. To add your Kollel/Shul to the growing list of participating locations, or to find out more, please contact our office.

You will notice that the program is presented according to the tri-annual *zmanei hayeshivah*. This was done in order to offer the working *ben Torah* an additional connection to the *olam haYeshivos*, an important benefit in today's far reaching business world. The program is scheduled to launch this coming *Elul*, *b'ezras Hashem*, coinciding with *Elul Zman* in *Yeshivos*.

Business Kollel will also be coordinating *shiurim* from leading *rabbonim* and *dayanim* as needed for each location. If you would like to host a *shiur* (biweekly or monthly) please contact us immediately, so that we can arrange the logistics.

Sincerely,

R' Duvi Honig

bkollel@learnandnetwork.com

Office: 732-987-7704

P. S. In the following pages you will find:

- ▶ A general overview of the 2-year program.
 - ▶ An overview of the program for this coming Elul 5773-4 (The laws of Bal Talin)
 - ▶ 5 pages of detailed step by step Mareh Mekomos on Choshen Mishpat Siman 339, which also incorporate the main Shailos which arise relation to Bal Talin.
 - ▶ A poster to hang in your shul, intended to interest your constituents in joining the program.
-

the BUSINESS KOLLEL network

Overview of Two Year Curriculum

Year 1

Elul Zman 5773 (Elul- Tishrei)
(August 7 - September 12 2013)

- ❖ **Management Part 1 – The Laws of Timely Payments (*Bal Tolin*)**
הלכות בל תלין

Winter Zman 5774 (Cheshvan – Nissan)
(October 6 - // 2014)

- ❖ **Marketing Part 1 – Contracts and Commitments** הלכות מקח וממכר
- ❖ **Marketing Part 2 – Sales and Pricing (*Ona'ah*)** הלכות אונאה

Summer Zman 5774 (Cheshvan –Av)
(// - // 2015)

- ❖ **Marketing Part 3 – Disclosures (*Mekach To'us*)** הלכות מקח טעות
- ❖ **Marketing Part 4 – Competition** יורד לאומנותו של חברו ועני המהפך

Year 2

Elul Zman 5774 (Elul- Tishrei)
(// - // 2015)

- ❖ **Charity Distribution -** הלכות צדקה ומעשר כספים

Winter Zman 5775 (Cheshvan – Nissan)
(// - // 2015)

- ❖ **Management Part 2 – Employers and Employees (*Schirus Poalim*)**
הלכות שכירות פועלים
- ❖ **General Business 1 – Damages & Borrowed Property (*Nezikin, Shomrim*)**
הלכות נזיקין שומרים

Summer Zman 5775 (Cheshvan –Av)
(// - // 2016)

- ❖ **General Business Part 2 – Important *Ribbis* Concerns**

the BUSINESS KOLLEL network

2 year Business Halacha Curriculum (Year 1 Part 1)

(Elul 5773-4 / August 7 - September 12 2013)

פדר הלימוד לזמן ארוך התשע"ג-ד

❖ Management Part 1 - The Laws of Timely Payments (*Bal Tolin*)

SOURCE MATERIAL: *

Part 1 – Shulchon Oruch *Choshen Mishpat* Vol. 3 Ch. 339

הלכות בל תלין (שו"ע חו"מ ח"ג סימן של"ט)

Part 2 – Sefer *Ahavas Chesed* Ch. 9, 10 פ"מ-י

(Author: The *Chofetz Chaim* Z"l)

EXTRA READING:

❖ Sefer *Pischei Choshen* Vol 4 Ch. 9 [Hebrew] פתחי חושן

(Author: Rav Yaakov Blau Z"l, Badat"z Eidah Charedis, Jerusalem)

❖ Business Halacha Ch. 10 [English]

(Artscroll 2008, Author: Rabbi Ari Marburger Shlit"a)

• The BUSINESS KOLLEL network anticipates the inevitable questions which will be raised by businessmen seeking to apply these halachos to their respective businesses, and therefore thanks the following organizations for providing support lines for any and all questions:

• **Bais Havaad L'inyonei Mishpot**
1.888.485.8223

• **Business Halacha Institute**
1.877.845.8455

the BUSINESS KOLLEL network

2 year Business Halacha Curriculum (Year 1 Part 1)

זמן אלול התשע"ג - מראה מקומות בענייני בל תלין חושן משפט ח"ג סימן של"ט

"The mitzvos of תלין בל and ביומו תתן שכרו are from the most common mitzvos of Choshen Mishpat. Each time one takes a haircut or visits a doctor, he is subject to Bal talin. Yet, this mitzva is also one of the least known. Many people are not even aware that they are doing a mitzvah, and are not familiar with the guidelines and time frame in which a worker must be paid."

(Business Halachah, Artscroll 2008)

Note: The Mareh Mkomos provided below are meant to be informative, though by no means exhaustive. For further reading we recommend seeing Sefer Pischei Choshen Vol 4 Ch. 9 [Hebrew] from Rav Yaakov Blau Z"L, Badat"z Eidah Charedis, Jerusalem, whose work is indispensable to every Rav involved in Choshen Mishpat decisions.

We also highly recommend the book "Business Halacha" Ch. 10 [English] (Artscroll 2008) by Rabbi Ari Marburger Shlit"a, a masterpiece which greatly inspired the formation of the BUSINESS KOLLEL Network and one which should be part of every Business Halacha Library.

The BUSINESS KOLLEL network anticipates the inevitable questions which will be raised by businessmen seeking to apply these halachos to their respective businesses, and therefore thanks our partner organizations for providing support lines for any and all questions:

Bais Havaad L'inyonei Mishpat 1.888.485.8223 Business Halacha Institute 1.877.845.8455

הקדמה בעניין החיוב לשלם לפועל בזמנו

דברים (כד, טו) עשה - ביומו תתן שכרו

ויקרא (יט יג) לאן - בל תלין

ספר אהבת חסד פתיחה לדיני תשלומי שכר שכיר

בבא מציעא דף קיא ע"א מתני' אחד כו'

אם יש בל תלין בפחות משהו פרוטה, עיין מנחת חינוך מצוה רל'

סעיף א' (יש לעיין בבאר הגולה למקור כל סעיף וסעיף, ולעיין במקור)

בענין בל תלין בשכירות בתים: יש ללמוד דברי הקצה"ח כאן (ס"ק א'), ודברי הפתחי תשובה (ס"ק א') ועיין מש"כ בספר אהבת חסד (ט, ה) שיש להחמיר. גם יכול לעיין בדברי הגר"א כאן, ובספר ערוך השולחן

שאלה למעשה התלוי בזה: האם יש חיוב לשלם שכירות RENT של בית בימינו לפני השקיעה? האם יש דרך לצאת משאלה זו?

תשובה: לפי דברי הקצה"ח והאה"ח יש להחמיר לשלם בזמנו, דהיינו בתחלת החודש (אף שמן התורה אין שכירות משתלמת אלא לבסוף מ"מ מנהג ימינו לשלם בתחלת החודש החודש) לפני השקיעה. ומיהו יש אומרים שאם יש למשכיר אבטחת הפקדה SECURITY DEPOSIT אין בזה משום בל תלין, ותלוי בדין קבלן דלהלן סעיף ו'.

FOR YOUR INFORMATION:

The Chofetz Chaim (Introduction to Sefer Mitzvos Hakatzar) writes that when paying a worker, a person should have in mind that he is fulfilling a mitzva d'oraisa, a Biblical command.

The Rambam is of the opinion that when paying a non-jew one fulfills the positive commandment of שכרו ביומו.

The Chofetz Chaim writes that employment of minors is subject to the laws of bal talin. Therefore one would be required to pay a young girl who babysat his children at night, before sunrise, unless she agreed to be paid the next day.

סעיף ב' - ה'

הסוגיא: יעויין מקודם בגמרא בבא מציעא דף קי' ע"ב באמצע המשנה "שכיר יום גובה כל היום" עד קיא ע"א משנה אחד שכר כו' (גם יעויין ברמב"ם שכירות פרק יא)

מי שאין לו כסף לכתחלה לא ישכור פועלים: אהבת חסד פרק י' סעיף יב, ומנחת חינוך תרפ"ח

מי שגמר לעבוד בערב שבת: עיין מנחת חינוך מצוה רל', ובשדה חמד כללים פאה"ש מערכת הב' באורך, וכתב שם בתוך דבריו שאינו מקבל קדושת שבת אם לא שילם פעולת שכירו.

שאלה למעשה התלוי בזה: הפועלים שגמרו לעבוד אחר השקיעה, אבל לפני צאה"כ עד מתי יש לו לשלם?

תשובה: בספר אהבת חסד פסק שיזהר לשלם מיד לפני צאת הכוכבים.

SOME PEOPLE DONT REALIZE...

That if someone stops asking for payment for a service rendered, one is still obligated to pay them in full. Not doing so would place a person in violation of all the enumerated לאיון ועשין סעיף ב'

סעיף ו'

סוגיא: גמרא קיב ע"א

אומן קונה בשבח כלי, וגדר ההלכה: עיין סמ"ע (ס"ק י', וס"ק יב) ושו"ך (סק"א) אם מיירי למ"ד אומן קונה בשבח כלי. ועיין שו"ע אבן העזר סימן כ"ח סט"ו בדין אומן קונה כו'. ועיין בפתחי תשובה (ס"ק ב') בשם השו"ע הרב בענין משכון. ועיין גם בפתחי תשובה בס"ק ג'. ועיין סמ"ע (ס"ק י"א).

זמן פרעון בקבלן: תלוי בגמר המלאכה ולא בגמר היום. ואפילו משלם לפי שעות אם לא קצב זמן לגמר המלאכה הוי כקבלן לפמש"כ בפתחי חושן פרק ט' בהגהות אות כ"ז.

שאלה למעשה התלוי בזה: ניקוי יבש CLEANERS שהביאו לו בגדיו ביום ששי ואין לו מספיק כסף לשלם משום שצריך הוא לכסף זה לקנות אוכל לשבת, מה יעשה כדי להנצל מאיסור בל תלין?

תשובה: עיין בביאור הלכה (משנה ברורה ח"ג סימן רמ"ב ביאור הלכה ד"ה לכבד) שהאריך בדין קבלן, ומסיק שיש עצה פשוטה, והוא שלא יקבל הכלים ממנו **REFUSE DELIVERY** (ויש פוסקים שחולקים וסוברים דחייב לקבלם ולשלם, ועיין ערוה"ש) מיהו אם כבר קיבל ממנו צריך לשלם לו אף אם לא ישאר במה לענג שבת, או שיפייסנו שימתינ עד לאחר השבת.

A DETAIL YOU MIGHT HAVE MISSED...

This halachah applies only to a craftsman who is repairing a client's item. However if he is creating a new item from his own materials (i.e. a custom-made suit) he is not subject to Bal talin (Toras Emes 119 quoted in Business Halachah p.g. 180) Bal talin also does not apply to purchases, only to wages.

סעיף ז'

עיין תוספות קי"א ע"א ד"ה אמר ליה לשמעיה, ועיין פתחי תשובה ס"ק ד'

שאלה למעשה התלוי בזה: האם יש דרך פשוט להנצל מאיסור בל תלין?

תשובה: אם שוכר פועליו על ידי שליח, והשליח אמר להם שכרכם על בעל הבית, רצה לומר שאין הוא עצמו זה ששוכר אותם אלא מבקש מאחר, אז הוי כשכרו על ידי שליח שאין פעולתו עליו, וניצל מן האיסור. אבל מכל מקום יש איסור דרבנן של אל תאמר לך ושוב כל פעם שמדחהו.

A SIMPLE SOLUTION...

Hiring through an agent is not subject to the laws of bal talin, however "al tomar" may still apply.

Shareholders are not subject to bal talin as they do not hire employees directly. Managers that oversee company payroll, and withhold available company funds, might be subject to bal talin (see Business Halachah pg 185 for further discussion).

סעיף ח'

אם היה טרוד: מכל מקום עובר על איסור התורה, אבל על האיסור דרבנן ד"אל תאמר" רק אם דחהו בלא סיבה. עיין תוספות בבא מציעא קא, א ושו"ע הרב סעיף י"ד.

שאלה למעשה התלוי בזה: אם עבר שבוע ולא פרעו, אם יש עבירה של בל תלין בכל יום ויום או רק פעם א'?

תשובה: עובר רק פעם אחת, אבל מכל מקום יש איסור דרבנן של אל תאמר לך ושוב כל פעם שמדחהו.

DID YOU KNOW ?

The laws of bal talin apply only to the day the work is completed and can only be violated once per job. Furthermore if he was exempt from payment on that day, he would not be subject to bal talin for future delays (See siif 9, and Ahavas Chesed, Nesiv Hachessed 9:35)

סעיף ט'

אם התנה שלא ישלם עד זמן פלוני: אינו עובר בבל תלין ומועיל התנאי, ועיין ש"ך כאן ס"ק ב' ובפתחי חושן בהגהות אות מ"א, ועיין מש"כ שם דמכל מקום אינו נכון לסמוך על מנהג זה יותר מדאי.

שאלה למעשה התלוי בזה: מי ששכר אדם ולא סיכם עמו על שכירותו, אם עובר בל תלין?

תשובה: עיין מש"כ הרמ"א וסמ"ע דמי שאין דרכו לשלם עד שיחשבו עם הפועלים אינו עובר עד שיחשבו עמהם, ועיין סמ"ע דחשיב כאילו לא הגיע הזמן לשלם עד שיחשבו.

FOR YOUR INFORMATION...

If a business pays its employees every week, they would transgress bal talin weekly, as opposed to a business which pays monthly salaries.

A business which prepays its workers, while they will not transgress bal talin, they may also not fulfill the positive commandment of שכרו ביומו תתן since he is not getting paid on the day the wages are due (see Business Halachah pg 185-6 for further discussion).

סעיף י'

עיין בפתחי תשובה ס"ק ו-ט כמה דינים התלויים בזה הסעיף.

היה לו מעות בתוך הזמן ועכשיו אין לו: עובר בבל תלין, אהבת חסד פרק ט, ט.

אם עובר עכ"פ עשה אפילו לא ביקש שכרו: פתחי חושן הגהות אות ל"ה

אם לא ביקש בפה, אבל בא אצלו לקבל שכרו: מ"מ דינו כמבקש בפה. אהבת חסד פ"ט כט, לב.

חידוש הערוך השולחן כאן: בענין פועל שלא תבע בחודש הראשון, אם עוברים אח"כ.

בביאור דין המחלה: עיין ספר פתחי חושן באורך פרק ט' אותיות כא, כב, כג, והגהות שם.

שאלה א' למעשה התלוי בזה: מי שיש לו כסף רק לפרוע SUPPLIERS אבל לא מספיק לשלם גם לפועליו, מה קודם, הפועלים או ה SUPPLIERS?

תשובה: חייב לשלם לפועל קודם, משום דדין אין לו הוא רק כשארין לו כלל, או שיהיה לו הפסד גדול, אבל אם יש לו כסף, צריך לשלם לפועל. וגם צריך האדם למכור חפציו או לגבות חוב, וכל שכן לפרוט שטר של כסף לכסף קטן כדי לשלם. ועיין מש"כ הפ"ת דמנהג חסידות הוא דאף שאין לו כסף מכל מקום ילוה מאחר כדי לשלם, וכן עשה האריז"ל.

DOUBLE TROUBLE...

If one owes payment to two workers, one of whom just completed his job, and one who was owed for an earlier job, the worker who just completed his job has priority in halachah (Ahavas Chesed 10:11 see there for an explanation)

שאלה ב' למעשה התלוי בזה: אין לי כסף לשלם, האם אני עובר משום בל תלין?

תשובה: אם אין לו שום כסף (לפי הכללים הנזכ"ל) אז מכל מקום מדת חסידות ללות כסף כדי לפרוע בזמן, וכן היה האריז"ל נוהג. ועיין שאלה א'.

ALMOST DOESN'T COUNT...

Bal Talin applies to partial payments as well. An employer who pays his worker most of his salary, but withholds a small amount, has violated Bal Talin (Ahavas Chesed 9:10) However a job which was not 100% completed does not obligate the employer to pay any portion of the payment, unless there is an agreement to the contrary, or there is a minhag otherwise.

Part B of the curriculum, is to now learn Perek 9-10 of the Chofetz Chaim's monumental work "Ahavas Chesed" in which he elaborates on many of the halachos we have learned.

Special attention should be given to the last footnote of Chapter 10, which contains timely advice for anyone involved in Business.

Does “Bal Talin”... ...Apply to Me?

Take this short quiz and find out:

Q: Does my Boss have to pay me before paying his creditors?

A: Very possibly...

Q: I do payroll for the Company, do the Halachos of Timely Payment apply to me?

A: Depends...

Q: Do I have to pay my employees before Sunset on Payday? How about on short winter days? What if I have no available cash?

A: Depends...

Q: If I refuse delivery, am I exempt from bal talin?

A: There are different opinions...

Q: Did I have to pay that girl who babysat my kids last night, or is OK that I waited to pay her today when I had time?

A: You probably should have, unless...

Q: Is there a simple solution to avoiding many problems?

A: Yes, if you just...

You can easily become proficient in these and many other Business related Halachos... by participating in the BUSINESS KOLLEL initiative in your community.

תכנית הלימוד הכללי לענייני חושן משפט לשנות התשע"ג-ה

זמן אלול התשע"ג

הלכות שכירות חלק א' – דיני הלנת שכר שכיר

זמן חורף התשע"ד

הלכות מקח וממכר חלק א' – מחוסר אמנה, קנינים, והסכמים
הלכות מקח וממכר חלק ב' – הלכות אונאה

זמן קיץ התשע"ד

הלכות מקח וממכר חלק ג' – עני המהפך, יורד לאומנותו של חבירו
הלכות מקח וממכר חלק ד' – הלכות מקח טעות

זמן אלול התשע"ד

הלכות צדקה ומעשר כספים

זמן חורף התשע"ה

הלכות שכירות חלק ב' – הלכות שכירות פועלים
כללי חלק א' – דיני שומר וניזקין השכחים

זמן קיץ התשע"ה

כללי חלק ב' – דיני רבית השכחים

סדר הלימוד לזמן אלול התשע"ג-ד

הלכות שכירות חלק א' – הלנת שכר שכיר

הלימוד בפנים:

שולחן ערוך חושן משפט חלק ג' סימן של"ט

ואח"כ ספר אהבת חסד פרקים ט, י

לעיון כללי:

יש גם לעיין בספר פתחי חושן ח"ד פ"ט

מאת: הגה"ר יעקב בלוי ז"ל, דיין עדה החרדית

ובספר משפטיק לישראל

מאת: הג"ר ארי' מרבורגער שליט"א, דיין ב"ד מישרים

ידוע לנו שיעלו הרבה שאלות בדרך הלימוד, ובכן תודתינו נתונה לבית הוראה של הג"ר חיים כהן שליט"א ולבית הוועד לענייני משפט של הר"ר דוד גראסמאן שליט"א שהעמידו קו טלפון מיוחדת עבור כל שאלה למעשה שיעלה בדרך הלימודים.

Bais Havaad L'inyonei Mishpot 1.888.485.8223
Business Halacha Institute 1.877.845.8455
